

6. Пащук В. С. Вправи для навчання монологічного мовлення на основі автентичного художнього твору. *Іноземні мови*. 2000. №4. С. 30–34.
7. Hornby A. S. *A Guide to Patterns and Usage in English*. 9th ed. Oxford University Press, 1962. 261 p.
8. Leech G. *A Communicative Grammar of English*. URL: <https://anekawarnapendidikan.files.wordpress.com/2014/04/a-communicative-grammar-of-english-by-geoffrey-leech.pdf>.

Л. В. Пилявець

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник:

к.п.н., проф. Калініна Л. В.

КУМУЛЯТИВНА КАЗКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ФОНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто кумулятивну казку як засіб формування фонологічної компетентності учнів молодшої школи. Визначено особливості кумулятивної казки. З'ясовано, що формування фонологічної компетентності учнів початкової школи за допомогою такого засобу як кумулятивна казка передбачає не просто роботу зі звуками, але й паралельно з лексичними та граматичними конструкціями задля повного розуміння твору.

Ключові слова: *казка, кумулятивна казка, фонологічна компетентність, початкова школа.*

The article examines the cumulative fairy tale as a means of forming the phonological competence of primary school students. The peculiarities of the cumulative fairy tale are determined. It was proved that the phonological competence formation of elementary school students using such a tool as a cumulative fairy tale gives an opportunity to integrate all phonological competence components.

Key words: *fairy tale, cumulative fairy tale, phonological competence, primary school.*

Незалежно від орієнтації на той чи інший вид професійної діяльності, учень на момент закінчення школи має впевнено володіти комплексом ієрархічно організованих одиниць іноземної мови (фонетичних, лексичних, граматичних тощо) та розуміти закономірності їхнього функціонування в процесі комунікації. В початковій школі закладаються основи зазначених знань, умінь і навичок, у тому числі фонологічних. Однак не можна забувати, що заучування правил і нескінченне виконання однотипних вправ з фонетики вбивають живий інтерес дитини до вивчення мови. Провідною діяльністю

дитини в цьому віці є ігрова діяльність, що може насправді спростити завдання вчителя іноземної мови.

Психолого-педагогічна проблема оптимізації процесу формування фонологічної компетентності як структурного компонента іншомовної компетентності не втрачає своєї актуальності, а пошук нових форм і засобів її формування є доцільним та необхідним. Одним із таких засобів є кумулятивна казка.

Засоби формування фонологічної компетентності досліджували Н. Бориско, Т. Шиндор, О. Трифонова, Jeremy Harmer, Kramer K., Day R., Douglas D. та ін. Аналіз публікацій засвідчує, що автори звертаються частіше до такого засобу розвитку фонологічної компетентності як віршовані твори, хоча казки також визнаються важливим елементом. Кумулятивні казки як засіб розвитку фонологічної компетентності у контексті іноземної мови окремо поки що не розглядалися, що ще раз підтверджує актуальність дослідження.

Насамперед відзначимо, що будь-яка казка дозволяє створювати на занятті іншомовне культурне середовище, розвивати вміння у слуханні та говорінні іноземною мовою. Слухання казки розвиває пам'ять, увагу та мислення, сприяє розвитку уяви та фантазії дитини. Казка служить дитині засобом пізнання навколишньої дійсності та себе. Багато дослідників відзначають сприятливий вплив казки на мовленнєвий та емоційний розвиток дитини. Розвиваючий потенціал казки виявляється у тому, що вона надає емоційно-моральний, психічний і мовний розвиток дитини. Слова та висловлювання з казок легко засвоюються дітьми, що пов'язано з особливостями пам'яті та уваги у дітей молодшого шкільного віку. При слуханні казок у дітей з віком зростає стійкість уваги [4].

Казка найбільше відповідає психолого-фізіологічним особливостям молодших школярів. Слухання казки розвиває пам'ять, увагу і мислення, сприяє розвитку уяви та фантазії дитини та служить дитині засобом пізнання навколишньої дійсності та самої себе.

Відзначимо, що кумулятивна казка – це композиційний різновид казки про тварин, ланцюгова або ланілогоподібна казка. Основна засада її побудови – «повторюваність подібних ланок-епізодів у той спосіб, що кожен наступний підсилює перешкоди, про які йшлося в попередньому (прийом композиційного клімаксу). Можливе просте поєднання ланок оповідного ланцюга за схемою $a+B+c\dots$, або з повторенням усіх попередніх епізодів за схемою $a+(a+B)+(a+B+c)$ Розв'язка настає з появою останньої дійової особи (ведмідь у “Рукавичці”, мишка в “Ріпці”) або всі ланки повторюються у зворотному порядку аж доки розв'язується ускладнення, що мало місце в першій ланці» [2].

Отже, кумулятивна казка може дечим нагадувати віршований твір (особливо якщо є рима), однак основна її відмінність від звичайної казки полягає у тому, що одні й ті самі фрази у ній повторюються багаторазово, завдяки чому дитині легко її запам'ятати. Це є важливим саме для формування фонологічної компетентності, де основна увага буде звертатися

саме на мовне оформлення, а не на сюжет, тому використовуючи таку казку, легше буде зняти мовні труднощі в учнів та попрацювати з ними саме над фонологічним матеріалом.

З метою визначення того, на скільки підручники англійської мови для учнів початкових класів, рекомендовані МОН, містять вправи, спрямовані на формування фонологічної компетентності, ми провели аналіз. Нами було досліджено ряд підручників з іноземної мови для учнів 2 класу: Карпюк О.Д., Fly High та Мітчелл Г. та Марілені Малкогіанні.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз рекомендованих Міністерством освіти і науки України підручників з англійської мови для учнів 2 класу

№ з/п	Автор підручника	Загальна кількість вправ на формування фонологічної компетентності	Вправи, спрямовані на розвиток компетентностей (%)		
			звуки	інтонація	ритм
1	Карпюк О. Д.	28	63%	27%	10%
2	Fly High	32	58%	24%	18%
3	Мітчелл Г. К., Марілені Малкогіанні	37	50,5%	32%	17,5%

Проаналізувавши підручники, ми можемо зробити висновок, що найбільша увага приділяється саме вивченню звуків, в той час, як на формування інших компетентностей відводиться набагато менше вправ, тому й розвиток ритму та інтонації викликає найбільше труднощів. Формування фонологічної компетентності учнів початкової школи за допомогою такого засобу як кумулятивна казка передбачає не просто роботу зі звуками, але й паралельно з лексичними та граматичними конструкціями задля повного розуміння твору. Фонетичний матеріал стає не самоціллю, а лише засобом розуміння та відтворення цікавої за сюжетом казки.

Отже, за допомогою кумулятивної казки вчитель має змогу не лише навчити учнів правильної вимови, а й розвинути в них відчуття ритму та інтонації, які також є надзвичайно важливими компонентами фонологічної компетентності.

Подальші перспективи дослідження вбачаємо у створенні комплексу вправ і завдань для формування фонологічної компетентності в учнів початкової школи з використанням кумулятивних казок як засобів навчання.

Список використаних джерел та літератури

1. Бориско Н. Ф. Методика формування іншомовної фонетичної компетенції. *Іноземні мови*. 2011. № 3. С. 3–14.
2. Г. К. Мітчелл, Марілені Малкогіанні. Англійська мова : підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). К.: Видавництво «Лінгвіст», 2019. 112 с.
3. Карпюк О. Д. Англійська мова : підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). Тернопіль : „Видавництво Астон”, 2019. 112 с. : іл.
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства (litmisto.org.ua/?p=16985). (Дата звернення: 19.10.2022).
5. Трифонова О. С. Формування фонетичної компетенції в дітей 5-го року життя: навчально-методичний посібник. Миколаїв, 2015. 203 с.
6. Шиндор Т. М. Особливості формування іншомовної фонетичної компетенції в учнів початкової школи. URL: https://www.psych.kiev.ua/Шиндор_Т.М._Особливості_формування_іншомовно_ї_фонетичної_компетенції_в_учнів_початкової_школи (Дата звернення: 23.10.2022).

О. О. Пionткевич
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник:
к.ф.н, доц. Жуковська В.В.

КОНЦЕПТ ЗОВНІШНІСТЬ ЛЮДИНИ В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

В даний час термін «концепт» набув великої популярності серед дослідників різних галузей знання. Пов'язано це не лише з багатогранною природою концепту, його всеосяжністю, але також і з тим, що сучасна наукова парадигма антропоцентрична, тобто направлена на вивчення мислення. Концепт, будучи мисленневою категорією, є одиницею вивчення когнітивної лінгвістики, філософії, культурології, літературознавства, психології та інших гуманітарних наук.

Нині більше робіт сучасних учених присвячено питанням визначення та класифікації концепту, його ролі у науковій та мовній картині світу. Однак, незважаючи на таку затребуваність, термін «концепт» досі не має однозначного визначення, так як вчені не можуть дійти одноголосної думки з приводу того, що є даною категорією.

Одним із перших, хто заговорив про концепт як про частину художнього тексту був С. Аскольдов. Власне, саме він і започаткував сучасну когнітивну